ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Олександр МОРГУНОВ

03, 06 2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації» (затверджена Вченою радою ДДУВС 23.11.2017, протокол № 3), поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право

ВИТЯГ

з протоколу спільного засідання кафедри кримінально-правових дисциплін і кафедри кримінального права та кримінології Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 21 травня 2025 року

Голова: доктор юридичних наук, професор Андрій СОБАКАРЬ.
Секретар: кандидат юридичних наук, доцент Валентин ЛЮДВІК.
Присутні: доктор юридичних наук, професор Олександр ЮНІН, доктор юридичних наук, професор Володимир ШАБЛИСТИЙ, доктор юридичних наук, професор Оксана ГРИТЕНКО, доктор юридичних наук, професор Наталія СИДОРЕНКО, доктор юридичних наук, професор Анатолій ВОЛОБУЄВ, доктор юридичних наук, професор Олена РЯБЧИНСЬКА, доктор юридичних наук, професор Валерій ДАРАГАН, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Василь БЕРЕЗНЯК, кандидат юридичних наук, доцент Вадим ХАШЕВ, кандидат юридичних наук, доцент Сергій БАБАНІН, кандидат юридичних наук Ганна КИРИЧЕНКО, доктор філософії в галузі права Роман КАТОРКІН, доктор філософії в галузі права Світлана КОРОГОД, доктор філософії в галузі права Дмитро АНІСІМОВ, доктор філософії в галузі права Валерія САВИЦЬКА.

З присутніх – 4 доктори юридичних наук та 6 кандидатів юридичних наук (докторів філософії) – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Публічна презентація наукових результатів дисертаційного дослідження Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право щодо рекомендації для захисту в разовій

спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації».

У своїй доповіді здобувач обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначив мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, довів до присутніх структуру роботи й основні її положення, показав їхню новизну, теоретичне та практичне значення.

Зокрема, дисертант зазначив, що корупція є однією з найгостріших проблем українського суспільства, що становить реальну загрозу для національної безпеки та державності України, її політичного, соціального та економічного розвитку, утвердження і забезпечення принципів демократії та верховенства права. Україну з року в рік відносять до найбільш корумпованих держав світу. Більшість громадян України переконані у значній корумпованості вітчизняної публічної влади, а до самої корупції ставляться надто толерантно. Саме тому варто протидіяти кримінальним правопорушенням, пов'язаним із корупцією.

Україна фактично з 2010 р. стала на шлях активного впровадження кращих світових антикорупційних практик, оскільки саме в цьому році ратифіковано Конвенцію ООН проти корупції та Європейську кримінальну конвенцію про боротьбу з корупцією. З 2014 р. вітчизняна антикорупційна система зазнала дуже суттєвих змін, яскравим прикладом чого став обов'язок «електронного декларування» для осіб, уповноважених на виконання функцій держави та органів місцевого самоврядування. Водночас запроваджено відповідальність за порушення в цій сфері. Зокрема, КК України доповнено ст. 366^1 «Декларування недостовірної інформації», яку у грудні 2020 р. виключено на виконання рішення Конституційного Суду України; одночасно з'явились ст. 366^2 «Декларування недостовірної інформації» та ст. 366^3 «Неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування». Кримінально-карані порушення «електронного декларування» спочатку визнавалися корупційними злочинами, з 01.07.2020 – звичайними кримінальними правопорушеннями у сфері службової діяльності, з 29.06.2021 – кримінальними правопорушеннями, пов'язаними із корупцією.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших комплексних монографічних досліджень, яке присвячене вивченню кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації. У роботі сформульовано ряд нових наукових положень і висновків, зокрема:

уперше:

– на підставі вивчення матеріалів правозастосовної практики, зарубіжного досвіду запропоновано вирішення проблеми розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності за неподання декларації – у диспозиції ст. 366-3 КК України передбачити, що неподання суб'єктом

декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, карається у випадку, якщо воно вчинене після накладення адміністративного стягнення за те саме діяння;

– встановлено, що основний безпосередній об'єкт декларування недостовірної інформації слід розглядати в широкому (суспільні відносини, що забезпечують проведення фінансового контролю за особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) та у вузькому (суспільні відносини, що забезпечують порядок декларування осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) розумінні;

– визначено поняття «завідомо недостовірні невідомості» – достеменна обізнаність та явне усвідомлення суб'єктом декларування факту невідповідності інформації, вказаної ним у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, об'єктивній дійсності.

Після завершення доповіді Ярослава ЯКИМЕНКА присутніми були поставлені такі **запитання:**

Доктор юридичних наук, професор Олена РЯБЧИНСЬКА: Чим Ваше дослідження відрізняється від інших за схожою тематикою та в чому полягає його наукова новизна?

Відповідь: Дякую за запитання! Нами на основі узагальнення концепцій вітчизняних і зарубіжних учених, законодавства та багаторічної практики правоохоронних органів України та інших країн розроблено наукові положення й отримано результати, які в сукупності вирішують важливу наукову проблему – удосконалено положення кримінального права в частині відповідальності за декларування недостовірної інформації.

Доктор юридичних наук, професор Наталія СИДОРЕНКО: У дисертаційному досліджені Ви стверджуєте про необхідний баланс у законодавстві та практиці його застосування щодо антикорупційної діяльності. Наведіть приклади.

Відповідь: Дякую за запитання! Проведене нами дослідження показало, що навіть чинне антикорупційне законодавство через його постійне перманентне оновлення не в змозі забезпечити сталу правозастосовну практику, а тому про ефективну протидію корупції вести мову поки що зарано, оскільки декларування недостовірної інформації наразі є корупційними кримінальними правопорушеннями, пов'язаними із корупцією.

Кандидат юридичних наук, доцент Сергій БАБАНІН: Яким чином Ви досліджували зарубіжний досвід правового регулювання відповідальності за декларування недостовірної інформації?

Відповідь: Дякую за запитання! Нами вивчено позитивний досвід країн ЄС та інших держав у сфері правового регулювання відповідальності за декларування недостовірної інформації за елементами складу кримінального правопорушення.

Після відповідей на запитання озвучено висновок наукового керівника – Віталія ПРИМАЧЕНКА. У висновку зазначено тематику опублікованих наукових статей та апробацію результатів дослідження.

Дисертаційне дослідження Ярослава ЯКИМЕНКА побудоване на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень. Здобувач використав численні наукові праці фахівців із загальної теорії держави та права, кримінального права, адміністративного права, цивільного права інших галузевих правових наук, а також низки інших галузей знань.

Ярослав ЯКИМЕНКО чітко сформулював мету і завдання роботи, визначив об'єкт та предмет дослідження. На основі проведеного комплексного дослідження ним вирішено важливу наукову проблему – удосконалено положення кримінального права в частині відповідальності за декларування недостовірної інформації.

Стиль, мова викладення матеріалу дисертаційного дослідження, аргументація авторських висновків та пропозицій до чинного законодавства відповідають належному теоретичному рівню. Думки здобувачем викладаються грамотно, послідовно, виважено, логічно витримані зміст та структура роботи.

Наведений у дисертаційному дослідженні матеріал містить також значний доробок дисертанта, який збагачує існуючі уявлення стосовно теоретичних аспектів досліджуваної проблеми. Автор продемонстрував уміння самостійно узагальнювати та аналізувати нормативно-правові акти, спеціальну літературу і статистичні дані, визначати теоретичне або практичне завдання, формулювати науково обґрунтовані висновки і пропозиції щодо його вирішення.

Робота написана грамотно, логічно та послідовно, а стиль викладення матеріалу забезпечує легкість і доступність його сприйняття.

Під час здійснення дисертаційного дослідження здобувачем виявлено належні компетентності щодо відбору та використання різноманітних як загальнонаукових, так і спеціальнонаукових методів пізнання, у тому числі діалектичного, формально-логічного, системного аналізу, соціологічного, статистичного тощо.

Загалом у дисертації запропоновано нові науково обґрунтовані теоретичні та прикладні результати проведених досліджень, а також вирішені конкретні наукові завдання в галузі кримінального права.

Таким чином, підготовлена дисертація аспірантом кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ Ярославом ЯКИМЕНКОМ на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації» є завершеною працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання в галузі кримінального права, і загалом відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, тому може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх

справ для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради щодо разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право.

Після цього слово надано **рецензентам** наукової праці:

Доктор юридичних наук, старший дослідник Максим ПОЧТОВИЙ підкреслив, що процес протидії корупції в Україні супроводжується постійною зміною антикорупційного законодавства, неузгодженістю дій між антикорупційними та іншими правоохоронними органами, безсистемністю участі в антикорупційній діяльності інститутів громадянського суспільства. Недосконаліть організаційного і функціонального компонентів державного механізму протидії корупції, незавершеність антикорупційної реформи негативно впливають на результати протидії корупції. Системні корупціонери вміло пристосовуються до законодавчих новел та нових антикорупційних органів, зарубіжні донори і партнери звітують про незмінні труднощі в запровадженні прозорого і чесного врядування, а українське суспільство вже починає сприймати боротьбу з корупцією як перманентний процес, не призначений для досягнення відчутних результатів. Тож антикорупційна проблематика продовжує гостро стояти на порядку денному розвитку України, гарантування її національної безпеки, інтеграції нашої країни в європейські та євроатлантичні структури. Усе це зумовлює нагальну потребу ефективно вирішувати теоретичні та прикладні проблеми протидії в тому числі корупційним кримінальним правопорушенням, пов'язаним із корупцією.

Зазначене підтверджує особливу актуальність обраної автором теми, своєчасність дослідження, його теоретичне та прикладне значення. Результати дослідження є важливими як для теорії кримінального права, так і для законодавчої та правозастосовної діяльності.

Ознайомлення з дисертацією надає підстави для певної загальної оцінки роботи. Автором проведене самостійне дослідження наукової проблеми.

Вивчення поданих Я. О. Якименком матеріалів дисертації та наукових праць дає підстави стверджувати, що ним проведено ґрунтовний аналіз теми, актуальної в теоретичному та законодавчому плані, сформульовано обґрунтовані висновки і пропозиції, що виносяться на захист. Дисертацію оформлено згідно з вимогами, що висуваються до роботи такого рівня, вона відповідає державним стандартам. Обсяг основного тексту дисертації відповідає встановленим нормативам. Наукові положення в тексті дисертації за формою викладення дохідливі, у смисловому значенні взаємопов'язані. Структура, зміст, послідовність, взаємозв'язок підрозділів дисертації спрямовані на реалізацію основної мети дослідження.

Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується якісним аналізом наявних літературних джерел.

Послідовність, взаємозв'язок розділів та підрозділів дисертації відповідають визначеним завданням і спрямовані на реалізацію визначеної автором мети дослідження. Розділи (підрозділи) дисертації доповнюють один одного, містять результати аналізу стану наукових теоретичних досліджень,

міжнародно-правових аспектів, проблем чинного кримінального законодавства, спрямовані на обґрунтування найважливіших, на думку автора, проблем.

За змістом дисертаційна робота Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації», подана на здобуття ступеня доктора філософії, повністю відповідає спеціальності 081 Право.

Окремі недоліки та побажання не впливають на загальне позитивне уявлення про роботу, не зменшують її наукової новизни та практичної значущості, а отже, не є перешкодою для її подання в спеціалізовану вчену раду для публічного захисту.

Незважаючи на те що роботі притаманні деякі недоліки, характерні будь-якій самостійній науковій праці, вони не впливають на її загальну позитивну оцінку. Слід констатувати, що подане на рецензування дисертаційне дослідження **Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації»** є завершеною науковою працею, підготовлене на достатньому високому рівні, зміст якого відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а отже, робота може бути рекомендована до розгляду та захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Василь БЕРЕЗНЯК зазначив, що побудова дисертації та її зміст свідчать про комплексний підхід до вирішення поставлених завдань дослідження. Актуальність проблематики, глибина аналізу, чіткість висновків, методологічна цілісність, внутрішня логічність та науково-практична спрямованість дисертаційного дослідження забезпечують його наукову цінність. Дисертація містить висунуті автором науково обґрунтовані та аргументовані результати та наукові положення. Робота характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок здобувача в науку. Наукові положення та висновки є цілісними, логічно послідовно наданими та аргументовано викладеними. Робота має суттєве теоретичне та практичне значення. Викладення матеріалу є логічним.

Актуальність дисертаційного дослідження не викликає сумнівів, оскільки вироблено теоретико-методологічну будову удосконалених конструкцій ст. 366-2 та ст. 366-3 КК України.

Варто позитивно оцінити широту та логічну послідовність розглянутих у дисертації питань; позитивно відмітити використану джерельну базу; звернути увагу на те, що здобувач не обмежився лише теоретичними розробками, а, керуючись принципом єдності теорії та практики, обґрунтував необхідність внесення змін до кількох нормативно-правових актів.

Структурна побудова дисертаційного дослідження є цілком логічною; його ключові проблеми сформульовано досить чітко; наукові положення достатньо обґрунтовані та достовірні, основні з них оприлюднені достатньо

повно, відповідно до існуючих вимог, які висуваються до робіт відповідного рівня. Дисертаційна робота написана грамотно, стиль викладення характеризується смисловою завершеністю, цілісністю та простотою формулювань відповідних наукових положень, висновків і рекомендацій, що робить їх доступними для сприйняття не лише науковцями, а й громадянами – членами громадських об'єднань.

Певні спірні питання та зауваження не впливають на загальне позитивне ставлення до роботи, не зменшують її наукової новизни та практичної важливості й тому не є перешкодою для її подання в разову спеціалізовану вчену раду для публічного захисту.

Враховуючи вищевикладене, підсумовано, що підготовлена аспірантом кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ **Ярославом ЯКИМЕНКОМ дисертація на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації»** є завершеною працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання в галузі кримінального права, і загалом відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради щодо разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Олена РЯБЧИНСЬКА зазначила, що аналіз дисертації Ярослава ЯКИМЕНКА дозволяє говорити про ґрунтовну теоретичну підготовку дисертанта, а також свідчить про розуміння ним практичних та теоретичних проблем, які стосуються сучасних підходів до теоретичного розуміння та практичного застосування антикорупційного законодавства. Актуальність дослідження є безсумнівною з огляду на сучасні процеси розвитку кримінального законодавства в Україні. Загалом дисертаційне дослідження Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації» відповідає спеціальності 081 Право та вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

Доктор юридичних наук, професор Анатолій ВОЛОБУЄВ наголосив, що автором цілком коректно та слушно сформовано актуальність теми дисертаційного дослідження, а також уміло обрано методи дослідження, враховуючи поставлені мету роботи, об'єкт і предмет дослідження. Загалом дисертація Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за

декларування недостовірної інформації» відповідає необхідним вимогам, що висуваються до такого виду робіт, та може бути рекомендована в разовій спеціалізованій вченій раді для захисту.

Кандидат юридичних наук, доцент Вадим ХАШЕВ наголосив, що дисертаційна робота є актуальною та змістовною. У роботі автором висвітлюється перегляд сучасних підходів до теоретичного розуміння та практичного застосування норм кримінального закону. Отже, дисертація Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації» загалом заслуговує на позитивну оцінку та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор філософії в галузі права Валерія САВИЦЬКА вказала на актуальність теми та достатній рівень роботи. Автором вдало сформульовано мету, предмет, об'єкт та завдання дослідження. На окреме позитивне враження заслуговують пропозиції дисертанта щодо вдосконалення чинного законодавства України, яке безпосередньо чи опосередковано здійснює регулювання досліджуваних питань. Враховуючи вищевикладене, наголошено, що дисертаційне дослідження Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації» відповідає спеціальності 081 Право та вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

Доктор юридичних наук, професор Андрій СОБАКАРЬ зазначив, що дисертаційна робота Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації» розкриває злободенні питання, такі як боротьба із кримінальним правопорушеннями, пов'язаними із корупцією. Враховуючи це, актуальність дослідження не викликає сумніву. Дисертація характеризується логічним та ґрунтовним викладенням інформації, стилістичною та науковою грамотністю. Практичне та теоретичне значення дисертаційної роботи в цьому напрямі важко переоцінити. Отже, дисертація Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації» є завершеною науковою працею та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право

Обґрунтування вибору теми дослідження. Конституція України у ст. 6 проголосила, що органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють

свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України. Очевидно, що будь-який відхід особи, уповноваженої на виконання функцій держави чи органів місцевого самоврядування, від такого положення Основного Закону є предметом розгляду правоохоронних органів та суду. Найнебезпечніші прояви цієї неповномірної поведінки у всіх цивілізованих країнах світу визнаються корупцією з досить суворими заходами впливу до осіб, яких визнано навіть причетними до неї.

Україна фактично з 2010 року стала на шлях активного впровадження кращих світових антикорупційних практик, оскільки саме в цьому році ратифіковано Конвенцію ООН проти корупції та Європейську кримінальну конвенцію про боротьбу з корупцією. З 2014 року вітчизняна антикорупційна система зазнала дуже суттєвих змін, яскравим прикладом чого став обов'язок «електронного декларування» для осіб, уповноважених на виконання функцій держави та органів місцевого самоврядування. Водночас запроваджено відповідальність за порушення в цій сфері. Зокрема, КК України доповнено ст. 366^1 «Декларування недостовірної інформації», яку у грудні 2020 року виключено на виконання рішення Конституційного Суду України; одночасно з'явились ст. 366^2 «Декларування недостовірної інформації» та ст. 366^3 «Неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування». Кримінально-карані порушення «електронного декларування» спочатку визнавалися корупційними злочинами, з 01.07.2020 – звичайними кримінальними правопорушеннями у сфері службової діяльності, з 29.06.2021 – кримінальними правопорушеннями, пов'язаними із корупцією.

Питання кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації були предметом наукових досліджень таких науковців, як: Є. О. Алісова, В. В. Андрієшин, П. П. Андрушко, Н. О. Антонюк, О. В. Бульба, О. З. Гладун, О. А. Гритенко, О. О. Дудоров, І. В. Єрьоменко, З. А. Загиней, М. В. Кікалішвілі, О. О. Кирбят'єв, В. В. Мартиновський, І. І. Митрофанов, Д. Г. Михайленко, М. І. Мельник, В. Я. Настюк, О. В. Ободовський, С. М. Тернецький, А. В. Титко, К. О. Торгашова, М. І. Хавронюк, К. О. Черевко, В. В. Шаблистий, О. М. Шевчук, А. Є. Фоменко, В. С. Щирська та ін.

Отже, незважаючи на досить значний науковий доробок у цьому напрямі, як і раніше, багато аспектів досліджуваної проблеми порушують дискусії щодо кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана на кафедрі кримінально-правових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ відповідно: до Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021.); наказу МВС України «Про затвердження тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020 – 2024 роки» від 11 червня 2020 р. № 454; загальноуніверситетської теми наукових досліджень «Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінального процесуального та криміналістичного забезпечення протидії злочинності в Україні» (реєстраційний номер 0118U100431); основних напрямів наукових

досліджень Науково-дослідного інституту публічного права на 2020 – 2025 роки, а також Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016 – 2020 роки, схвалених постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 03 березня 2016 р.; тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022 – 2026 роки, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03 лютого 2022 р. № 109.

Мета і завдання дослідження. *Метою дослідження* є вдосконалення теоретичних положень кримінального права в частині відповідальності за декларування недостовірної інформації та вироблення рекомендацій для вдосконалення законодавства та практик його застосування.

Реалізація поставленої мети зумовила необхідність вирішення таких *завдань:*

– встановити стан дослідження проблеми кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації у кримінально-правовій літературі;

– охарактеризувати історико-правовий розвиток та сучасний стан законодавства про кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації;

– описати підстави та принципи криміналізації декларування недостовірної інформації;

– вивчити зарубіжний досвід регламентації кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації;

– дослідити зміст об'єктивних та суб'єктивних ознак складів декларування недостовірної інформації;

– розробити пропозиції щодо вдосконалення кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері кримінально-правової охорони службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Предметом дослідження є кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації.

Методи дослідження. Під час проведення дисертаційного дослідження використовувались такі наукові методи пізнання: діалектичний – для дослідження змісту декларування недостовірної інформації та основних об'єктивних і суб'єктивних ознак цих кримінальних правопорушень (підрозділи 2.1 – 2.4); метод історико-правового аналізу – під час здійснення історико-правового нарису розвитку та встановлення сучасного стану законодавства про кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації (підрозділ 1.1, 1.2.); компаративістський – для виявлення та аналізу особливостей регламентації кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації в зарубіжних КК (підрозділ 1.3); формально-логічний – для належної аргументації пропонованих змін до КК України в частині вдосконалення норм про кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1 – 2.4); аналогії – для

встановлення відношення еквівалентності (відповідності, схожості) декларування недостовірної інформації та значенням декларування в антикорупційній діяльності (у всій дисертації); статистичний – для аналізу матеріалів Єдиного державного реєстру судових рішень, Державної судової адміністрації України, Офісу Генерального прокурора про декларування недостовірної інформації (підрозділ 1.4, розділ 2) та ін.

Емпіричну основу дослідження становлять: офіційні статистичні дані Офісу Генерального прокурора за 2020 – 2024 роки щодо кількості облікованих кримінальних правопорушень, передбачених ст. 366-2, 366-3 КК України та адміністративних правопорушень, передбачених ст. 172-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення; матеріали Єдиного державного реєстру судових рішень та Державної судової адміністрації України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших комплексних монографічних досліджень, яке присвячене вивченню кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації. У роботі сформульовано ряд нових наукових положень і висновків, зокрема:

уперше:

– на підставі вивчення матеріалів правозастосовної практики, зарубіжного досвіду запропоновано вирішення проблеми розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності за неподання декларації – у диспозиції ст. 366-3 КК України передбачити, що неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, карається у випадку, якщо воно вчинене після накладення адміністративного стягнення за те саме діяння;

– встановлено, що основний безпосередній об'єкт декларування недостовірної інформації слід розглядати в широкому (суспільні відносини, що забезпечують проведення фінансового контролю за особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) та вузькому (суспільні відносини, що забезпечують порядок декларування осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) розумінні;

– визначено поняття «завідомо недостовірні невідомості» – достеменна обізнаність та явне усвідомлення суб'єктом декларування факту невідповідності інформації, вказаної ним у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, об'єктивній дійсності;

удосконалено:

– твердження щодо доцільності врахування кращого світового досвіду боротьби з корупцією в Україні виключно з урахуванням вітчизняної системи законодавства, правозастосування, особливостей праворозуміння;

набуло подальшого розвитку:

– доктринальне положення про те, що якщо об'єктивні сторони адміністративного і кримінального правопорушення збігаються, то це наділяє правозастосовника надмірними повноваженнями самостійно відносити кожен

факт неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або до адміністративного, або до кримінального правопорушення.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у:

– *правотворчості* – для вдосконалення законодавства в частині кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації;

– *правозастосовчій діяльності* – для підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів та суду в частині застосування норм про кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення, що посягають на порядок фінансового контролю за державними службовцями;

– *освітньому процесі* – положення та висновки дисертації можуть у подальшому використовуватися під час викладання навчальної дисципліни «Кримінальне право» та відповідних спецкурсів;

– *науково-дослідній роботі* – для подальших досліджень у галузі кримінального права щодо кримінально-правової охорони встановленого порядку фінансового контролю.

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення у 5-х наукових публікаціях, з яких: 3 – у вітчизняних фахових виданнях, 1 – у зарубіжному періодичному виданні за профілем дисертації, 1– у тезах доповіді на міжнародній науково-практичній конференції:

1. Якименко Я.О. Стан дослідження проблеми кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації у кримінально-правовій літературі України. *Visegrad journal on human rights.* 2021. № 2. С. 363-368. https://journal-vjhr.sk/wp-content/uploads/2021/06/VJNR_2_2021-1.pdf

2. Якименко Я.О. Історико-правовий нарис розвитку законодавства про кримінальну відповідальності за декларування недостовірної інформації. *Право і суспільство.* 2024. № 5. С. 795-802. DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.114.

3. Якименко Я.О. Зарубіжний досвід окремих країн щодо кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації. *Право і суспільство.* 2025. № 1. С. 660-668.DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.96.

4. Якименко Я.О. Теоретичне визначення суб'єкта декларування недостовірної інформації (ст. 366-2, ст. 366-3 КК України). *Юридичний науковий електронний журнал.* 2025. № 3. С. 663-666 DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-3/160.

5. Якименко Я.О. Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації (ст. 366-2, ст.366-3 КК України): постановка проблеми. *Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права:* матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кременчук, 5–7 грудня 2024 р. Львів – Торунь: Liha-Pres, 2024. С. 520-522. DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-142.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно, у ній дотримано норми сучасної української мови, правильно вжито наукові терміни.

Кожний підрозділ роботи побудовано в логічній послідовності. Усе це забезпечує легкість і доступність сприйняття викладених у дисертації положень.

У результаті попередньої експертизи дисертації Ярослава ЯКИМЕНКА і повноти публікацій основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації» відповідає спеціальності 081 Право та вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Ярослава ЯКИМЕНКА на тему «Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

Головуючий засідання –
завідувач кафедри
адміністративного права та процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор **Андрій СОБАКАРЬ**
21 травня 2025 року